

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 173/2021-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ondrejom Bartošovičom, advokátom, Pázmaňa 2020/30, Šaľa, proti uzneseniam Okresného súdu Galanta č. k. 1 T 144/2020 zo 16. decembra 2020 a Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 113/2020 z 29. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 1. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a jeho základných práv podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 a čl. 14 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie jeho označených práv napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, tieto rozhodnutia zrušiť, zakázať všeobecným súdom pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa a priznať mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa ustanovení § 172 ods. 1 písm. c) a d)

a ods. 2 písm. c) Trestného zákona. Okresný súd Galanta (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 1T/144/2020 zo 16. decembra 2020 (ďalej len „prvostupňové uznesenie“) rozhodol podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe s odkazom na danosť dôvodov väzby podľa ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, s odkazom na § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka a s odkazom na § 81 ods. 1 Trestného poriadku neprijal peňažnú záruku vo výške 20 000 eur ponúknutú matkou sťažovateľa. O sťažnosti sťažovateľa, ktorou napadol prvostupňové uznesenie okresného súdu, rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 Tos/113/2020 z 29. decembra 2020 (ďalej len „druhostupňové uznesenie“), ktorým sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že trestné stíhanie vedené v jeho trestnej veci je protiústavné a nezákonné, keďže opakovane dochádza k porušovaniu jeho práv, zákonných a ústavných požiadaviek trestného konania, kde najzávažnejšími z týchto porušení sú rozhodovanie jeho veci nepríslušným súdom, porušovanie jeho práv na obhajobu, rozhodovanie na základe nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku, nesprávne použitie iných hmotnoprávných ustanovení právnej úpravy, svojvôľa a arbitrárnosť rozhodovania druhostupňového súdu.

4. Podľa vyjadrenia sťažovateľa nebolo o jeho väzbe rozhodnuté zákonným spôsobom, keďže bol väzobný výsluch 16. decembra 2020 vykonaný nezákonne, resp. vôbec vykonaný nemal byť. Sťažovateľ na tomto mieste argumentuje, že ešte 2. decembra 2020 uplatnil vo svojej veci podnet na odňatie a prikázanie veci okresnému súdu a krajskému súdu v súlade s § 23 Trestného poriadku podporený námietkou zaujatosti, pričom obžaloba bola okresnému súdu doručená až 4. decembra 2020 a až následne bol určený termín výsluchu na 16. december 2020. S odkazom na obsah § 23 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľ dôvodí, že uplatnený návrh na odňatie a prikázanie veci predstavoval prekážku k vykonaniu predmetného výsluchu, pretože tento nebolo možné vzhľadom na označené časové okolnosti veci považovať za nariadený úkon konania. Sťažovateľ je tak toho názoru, že v jeho veci (rozhodovanie o ponechaní vo väzbe) konal nepríslušný súd a potenciálne vylúčený sudca.

5. Sťažovateľ je tiež toho názoru, že sa konajúce súdy v jeho veci riadne nevysporiadali s posúdením materiálnych podmienok väzby, keďže konštatovali, že sa im javí na základe sumáru dôkazov získaných v prípravnom konaní trestné stíhanie sťažovateľa ako dôvodné bez toho, aby sa zaoberali ním nastolenou otázkou kvality a obsahu dôkazov. V tomto smere sťažovateľ argumentuje a konkretizuje, že jeden z dôkazov obstaraných v rámci prípravného konania je potrebné považovať za dôkaz nulitný, pri získaní ktorého bolo porušené jeho právo na obhajobu. Sťažovateľ vysvetľuje, že ide o znalecký posudok, ktorý sa týka skúmania zaistených nedovolených látok, kde uznesenie o nariadení znaleckého skúmania bolo vydané ešte pred vznesením obvinenia sťažovateľovi, v dôsledku čoho nebolo dotknuté rozhodnutie doručované sťažovateľovi, ktorý by inak mal právo uplatniť proti nemu sťažnosť pre vecné dôvody alebo dôvody týkajúce sa osoby znalca. Podľa názoru sťažovateľa by riadne preskúmanie označenej okolnosti konajúcimi

súdmi rozhodujúcimi o jeho väzbe nepochybne viedlo k záveru o nulite označeného dôkazu, a teda k zásadnému oslabeniu materiálnych podmienok jeho väzby.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti takisto namieta, že rozhodnutia konajúcich súdov o dôvodnosti útekovkej väzby sa neopierajú o dostatočne relevantné dôvody, keď poukazujú iba na nepravdivé tvrdenia o kladení odporu a pokuse o útek sťažovateľa pri samotnom zadržení. Je tiež toho názoru, že ani preventívna väzba sa v jeho prípade neopiera o dostatočné dôvody, keďže spisový materiál neobsahuje žiadne dôkazy o tom, že by si mal predajom nedovolených látok zaobstarávať väčšie finančné výnosy. Dodáva, že aj keď nemá stály príjem, nebolo dokazovaním preukázané, že by si zabezpečoval prostriedky na živobytie predajom drog, zdrojom jeho živobytia boli podľa jeho vysvetlenia prostriedky z dedičstva.

7. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sa sťažovateľ opätovne vracia k svojej argumentácii o porušovaní jeho práva na obhajobu, keď tvrdí, že v prípravnom konaní nebolo vyhovené jeho žiadosti o vyhotovenie kópie spisového materiálu a pred rozhodovaním o väzbe nebolo zo strany okresného súdu a krajského súdu vyhovené jeho žiadosti o nazretie do súdneho spisu. Ďalej uvádza, že po vypovedaní plnej moci udelenej jeho obhajcovi mu napriek skutočnosti povinnej obhajoby a výslovnej žiadosti sťažovateľa o ustanovenie obhajcu tento dosiaľ nebol ustanovený, pričom je obhajoba sťažovateľa zabezpečovaná len dovtedajším obhajcom, ktorý si plní svoje povinnosti vyplývajúce mu z § 43 ods. 3 Trestného poriadku.

8. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ ďalej spochybňuje zákonnosť dôkazného procesu v jeho trestnej veci, a to tvrdením o nezákonom sledovaní, keď mal byť podľa vlastného vyjadrenia políciou sledovaný a monitorovaný bez dodržania formálneho postupu predpísaného Trestným poriadkom, teda bez vydania príkazu na sledovanie podľa § 113 ods. 2 Trestného poriadku. Má tiež pochybnosti o zákonnosti vydaného príkazu na domovú prehliadku a tiež súhlasu na jeho zadržíanie, pretože podľa jeho názoru podklady (realizačné návrhy a úradné záznamy operatívneho charakteru), na základe ktorých boli predmetný príkaz a súhlas vydané, nemajú dostatočnú relevanciu, keďže sú všeobecné a nekonkrétne a nespĺňajú tak z kvalitatívneho a ani kvantitatívneho hľadiska zákonné predpoklady k nariadeniu postupu podľa ustanovení § 85 ods. 1 a § 100 Trestného poriadku, ktoré oba predstavujú závažné zásahy do základných práv a slobôd jednotlivca.

9. Sťažovateľ tiež predkladá argumentáciu, v ktorej spochybňuje ustálenie skutkového stavu zakladajúceho v jeho prípade naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, ktorý je mu kladený za vinu. Sťažovateľ na tomto mieste dôvodí, že ustálenie kvalifikačného znaku, akým je v jeho prípade páchanie trestnej činnosti na viacerých osobách, nie je podložené výsledkami dôkazného procesu. Na tomto mieste poukazuje na špecifikované výpovede svedkov, ktorých obsah podľa jeho názoru nepreukazuje naplnenie označeného kritéria. Ďalej tiež napáda zákonnosť vyhotoveného znaleckého posudku z odboru psychiatrie tvrdením o zaujatosti znalca, ktorú sťažovateľ namietal v sťažnosti uplatnenej proti uzneseniu o jeho pribratí, ktorej však nebolo orgánmi činnými v trestnom konaní vyhovené. Poukazuje tiež na výpoveď blízkej osoby (svojej družky), na ktorej obsah výpovede svedčiaci v jeho prospech, keď táto negovala páchanie trestnej činnosti sťažovateľom, nebolo vôbec prihliadané. Procesné pochybenie dozor konajúceho prokurátora vidí sťažovateľ v skutočnosti, že tento obžalobu na neho podal

ešte pred právoplatnosťou rozhodnutia o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom proti konajúcemu vyšetrovateľovi.

10. Sťažovateľ napokon v závere ústavnej sťažnosti prezentuje svoj nesúhlas s odôvodnením rozhodnutia, ktoré bolo podkladom na odmietnutie peňažnej záruky poskytnutej matkou sťažovateľa. Sťažovateľovi sa javí ako nesprávny záver konajúceho súdu, ktorý záruku vo výške 20 000 eur považoval za nedostatočnú, sťažovateľ má totiž za to, že by o jej výške mal súd rozhodovať s prihliadnutím na majetkové pomery osoby, ktorá záruku ponúka, kde v jeho prípade pre účely jej poskytnutia bola matka sťažovateľa ochotná predať nehnuteľnosť, ktorú užíva, a teda strata záruky by bola pre ňu mimoriadne citelnou ujmom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie všetkých svojich označených práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom a medzinárodným paktom označenými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktorými sa rozhodlo o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby a nenahradení jeho väzby miernejšími alternatívnymi opatreniami. Podstatou argumentácie sťažovateľa sú tvrdenia o nedostatku materiálnych podmienok väzby, jednak existencie dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu a tiež konkrétnych skutočností podporujúcich útekovú a preventívnu väzbu, ktorá bola konajúcimi súdmi vo väzobnej veci sťažovateľa potvrdená.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv prvostupňovým uznesením okresného súdu

12. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľa prvostupňovým uznesením okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa prvostupňového uznesenia okresného súdu, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresného súdu v prvostupňovom rozhodovaní o väzbe prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil, pričom ochranu všetkým jeho označeným právam bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd, ktorému patrilo rozhodovanie o podanej sťažnosti. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti označenému rozhodnutiu okresného súdu, preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa zákona č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv druhostupňovým uznesením krajského súdu

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného na urýchlenú súdnu kontrolu zákonnosti jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadenia prepustenia obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, III. ÚS 581/2015, III. ÚS 183/2018). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

14. Pri posúdení väzobnej trestnej veci sťažovateľa sa tak ústavný súd zameril na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (ktorú prezentuje sťažovateľ aj v ústavnej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne, či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné a či ním zvolená a prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy neodporuje jej účelu a zmyslu. Inými slovami, či je väzba v prípade sťažovateľa zdôvodnená ústavne udržateľným spôsobom.

15. Z odôvodnenia druhostupňového uznesenia krajského súdu vyplýva, že sa tento postavil k jednotlivým argumentačným námietkam sťažovateľa takto:

a) Krajský súd sa nestotožnil so sťažnostnými tvrdeniami o nepríslušnosti okresného súdu k vykonaniu väzobného výsluchu z dôvodu sťažovateľom uplatneného návrhu na odňatie a prikázanie veci a uviedol, že rozhodovanie okresného súdu o väzbe a s tým súvisiaci väzobný výsluch predstavovali vzhľadom na zákonnú požiadavku prednostného a urýchleného rozhodnutia o otázke ponechania obžalovaného vo väzbe po podaní obžaloby v zmysle § 238 ods. 4 Trestného poriadku neodkladný úkon. Sťažovateľom uplatnenú námietku zaujatosti, ktorej dôvody nesmerovali proti zákonnému sudcovi, ale proti inému sudcovi okresného súdu a ktorú z dôvodu kolegiality rozšíril sťažovateľ na všetkých sudcov okresného súdu, vyhodnotil krajský súd ako takú, o ktorej sa v zmysle poslednej vety § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná. Keďže sa návrh sťažovateľa na odňatie a prikázanie veci odvíjal od označenej námietky zaujatosti, bolo podľa krajského súdu potrebné vysporiadať sa s ním analogickou aplikáciou citovaného ustanovenia Trestného poriadku a rovnako o ňom nekonať. Tento svoj záver podporil krajský súd poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Ndt/19/2020 z 19. novembra 2020).

b) Krajský súd videl splnenie základnej materiálnej podmienky väzby, a to dôvodnosť podozrenia zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti sťažovateľom v obsahu spisového materiálu, pričom v tomto smere poukázal na odôvodnenie prvostupňového uznesenia okresného súdu, ktoré prezentovalo ako relevantné dôkazy výpovede svedkov, ktorých dôveryhodnosť nebola podľa vyjadrenia okresného súdu dosiaľ spochybnená, ďalej výsledky domovej prehliadky, zápisnicu o vydaní veci a tiež výsledky znaleckého skúmania, na ktorom mieste bolo zdôraznené, že vyhotovený znalecký posudok potvrdil, že látka, ktorá bola u sťažovateľa zaistená, predstavuje nedovolenú látku (heroín) v obsahu zodpovedajúcom minimálne devätnástim obvykle jednorázovým dávkam drogy. Vo vzťahu k argumentom sťažovateľa o nezákonnosti dôkazného procesu krajský súd dôvodil, že je väzobné rozhodovanie odlišné od rozhodovania o vine, skúma sa pri ňom dôvodnosť trestného stíhania, teda existencia dôvodného podozrenia zo spáchania stíhaných skutkov, pričom posúdenie jednotlivých dôkazov a ich vyhodnotenie je vyhradené výlučne súdu rozhodujúcemu o obžalobe, teda o merite veci.

c) K dôvodom útekovej väzby krajský súd uviedol, že pokus sťažovateľa o útek pri samotnom zadržaní v kombinácii s hrozbou vysokého trestu považuje za konkrétne skutočnosti dostatočne odôvodňujúce ponechanie sťažovateľa vo väzbe.

d) K dôvodom preventívnej väzby krajský súd zdôraznil, že je sťažovateľ špeciálnym recidivistom vo vzťahu k drogovej a majetkovej trestnej činnosti, sedemnásťkrát súdne trestaný, kde v kombinácii so znalcom zistenou drogovou závislosťou v konečnom štádiu s depriváciou osobnosti predmetné okolnosti vyvolávajú vysokú obavu z pokračovania v trestnej činnosti v prípade prepustenia sťažovateľa na slobodu.

e) Uvedené okolnosti, ktorými bola zdôvodnená preventívna väzba sťažovateľa, podľa názoru krajského súdu zároveň vylučujú možnosť náhrady jeho väzby miernejším alternatívnym opatrením, keď navyše neboli zistené výnimočné okolnosti prípadu, tak ako to požaduje § 80 ods. 2 Trestného poriadku. Za také výnimočné okolnosti podľa vyjadrenia krajského súdu nemožno považovať ani sťažovateľom prezentované zdravotné problémy a vysoký vek jeho matky. Krajský súd uzavrel, že pokiaľ ani predchádzajúce početné odsúdenia sťažovateľa za úmyselnú trestnú činnosť nemali naňho ten účinok, aby ho odradili od páchania závažnej trestnej činnosti, niet dôvodu sa domnievať, že by dohľad súdneho úradníka alebo prijatie peňažnej záruky odstránili hrozbu správania sa sťažovateľa, pre ktorú je aktuálne vo väzbe.

16. Ústavný súd hneď v úvode posúdenia opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa pristúpil k preskúmaniu ústavnosti interpretácie a aplikácie § 23 Trestného poriadku, ktorú zvolili konajúce všeobecné súdy v rámci dotknutého väzobného rozhodovania vo veci sťažovateľa. Pre uvedené účely sa oboznámil s relevantnou právnou úpravou aplikovanou vo veci sťažovateľa.

Podľa § 23 ods. 3 Trestného poriadku návrh strany na odňatie a prikázanie veci nebráni vykonaniu nariadeného úkonu trestného konania, ak podľa súdu návrh neobsahuje dôležitý dôvod podľa odseku 1.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti

pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 alebo, ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

Podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe (poznámka: v čase po podaní obžaloby), rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239 ods. 1, § 241, § 244 alebo § 331 ods. 1, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní. Ústavný súd je toho názoru, že už samotné znenie citovaného ustanovenia § 238 ods. 4 Trestného poriadku, ktoré bolo v kontexte okolností veci sťažovateľa aplikované konajúcimi súdmi (rozhodovalo sa o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa po podaní obžaloby), dávalo samo osebe úkonu väzobného výsluchu charakter nariadeného úkonu konania. V opačnom prípade by právna úprava vytvárala celkom otvorené podmienky pre prípadné obštrukcie väzobne stíhaných osôb, ktoré by tak mohli skrz podaný návrh na odňatie a prikázanie veci automaticky zmariť väzobné rozhodovanie, nevyhnutné pre ďalšie trvanie väzby stíhanej osoby po podaní obžaloby. Je teda potrebné konštatovať, že väzobný výsluch sťažovateľa mal priamo zo zákona charakter nariadeného úkonu a podaný návrh sťažovateľa tak nebol prekážkou k jeho vykonaniu. Ústavný súd sa rovnako nestotožňuje ani s argumentáciou sťažovateľa, že v jeho väzobnej veci konal potenciálne vylúčený sudca, vzhľadom na sťažovateľom uplatnenú námietku zaujatosti. Z obsahu odôvodnenia krajského súdu totiž jasne vyplýva, že sa dôvody, ktoré sťažovateľ v podanej námietke uvádzal, nevzťahovali na osobu zákonného sudcu, ktorý o väzbe sťažovateľa rozhodoval, keďže smerovali proti inému sudcovi okresného súdu. Celkom správne tak bola okresným súdom predmetná námietka vyhodnotená v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku ako taká, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31 Trestného poriadku, a preto sa o nej v zmysle citovaného ustanovenia nekoná.

Námietky sťažovateľa o nepríslušnosti okresného súdu pre rozhodovanie o jeho väzbe a o potenciálnej zaujatosti zákonného sudcu tak kvalifikuje ústavný súd ako na prvý pohľad zjavne neopodstatnené.

17. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa smerujúcu k spochybneniu splnenia materiálnych podmienok väzby, v prvom rade považuje ústavný súd za potrebné vyjadriť sa k námietkam, ktorými sa sťažovateľ pokúša vo svojom prípade vyvrátiť existenciu jedného zo základných materiálnych predpokladov väzby, teda dôvodnosť jemu vzneseného obvinenia ako *conditio sine qua non* pre jeho väzbu. Sťažovateľ v tomto smere kritizuje kvalitu dôkaznej situácie, ako aj zákonnosť dôkazného procesu, prezentujúc svoje subjektívne výhrady k dôveryhodnosti svedeckých výpovedí, k zákonnosti vyhotovených znaleckých posudkov (expertíza zaistenej nedovolennej látky a posúdenie osobnosti sťažovateľa znalcom z odboru psychiatrie), k zákonnosti vykonanej domovej prehliadky, k úkonu zadržania a pod. Ústavný súd je toho názoru, že interpretácia relevantnej právnej úpravy, prostredníctvom ktorej krajský súd sťažovateľove

námietky označeného charakteru kvalifikuje ako predčasné, presahujúce rámec súdneho prieskumu uplatňovaného pri väzobnom rozhodovaní, plne konvenuje stabilizovanej judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej v danej fáze trestného konania, teda pri rozhodovaní o väzbe obvineného, sa nerozhoduje o vine, resp. nevine obvineného, ale sa posudzuje len to, či sú v danom štádiu trestného konania vo vzťahu k osobe obvineného zistené skutočnosti, dostatočne odôvodňujúce podozrenie zo spáchania skutkov vyšetrovaných trestných činov. Vykonané dokazovanie má vždy podporiť príslušné štádium trestného konania, v danom prípade väzobné rozhodovanie, pre ktoré je relevantné ako jeden z materiálnych predpokladov väzby dôvodné podozrenie, nie istota zo spáchania skutkov obvineným (obžalovaným), ktorá je relevantným podkladom na odsúdenie [obdobne pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Krejčíř proti Českej republike z 26. 3. 2009, č. 39298/04 a 8723/05]. Preto je hĺbkové, konečné hodnotenie dôkazov a posúdenie zákonnosti dôkazného procesu vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania (obdobne pozri III. ÚS 569/2017, III. ÚS 183/2018, I. ÚS 221/2019). Ústavný súd tak zdôrazňuje, že všeobecnému súdu rozhodujúcemu o väzbe úloha celkového hodnotenia dôkazov a s tým súvisiaceho dôkazného procesu zásadne neprislúcha, len výnimočne by mohol na tomto základe konštatovať nesplnenie príslušnej materiálnej podmienky väzby, a to iba v prípade absolútneho nedostatku dôkazov proti väzobne stíhanému obvinenému (obžalovanému), čo nie je sťažovateľov prípad, zvlášť nie za situácie, keď bola u osoby sťažovateľa zaistená nedovolená látka majúca charakter tvrdej drogy, a to v množstve nie bagateľnom.

18. K otázke zdôvodnenia útekovej väzby sťažovateľa chce ústavný súd len v stručnosti poznamenať a prisvedčiť stanovisku krajského súdu, že vo všeobecnosti vysoký trest, ktorý obvinenému hrozí, je relevantným aspektom pri hodnotení rizika, že ujde, avšak táto okolnosť sama osebe nemôže slúžiť ako ospravedlnenie dlhotrvajúcej väzby a je tak nevyhnutné, aby potreba ponechania obvineného vo väzbe bola podporená aj ďalšími okolnosťami (pozri rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, č. 33977/96 a Kondratyev proti Rusku z 9. 4. 2009, č. 2450/04). Ústavný súd je toho názoru, že u sťažovateľa krajským súdom predstretá ďalšia pridružená okolnosť, a to jeho pokus o útek pri samotnom zadržaní, mohol byť skôr momentálnym skratovým konaním než vážne mieneným úmyslom sťažovateľa vyhnúť sa trestnému stíhaniu. Z tohto dôvodu ústavný súd nad rámec upozorňuje, že v ďalšom štádiu vedeného trestného stíhania už nebudú argumenty, ktoré sú v odôvodnení druhostupňového uznesenia krajského súdu aktuálne prezentované, pre udržateľnosť útekovej väzby sťažovateľa postačujúce, samozrejme za predpokladu, že sa nevyskytne ďalšia konkrétna okolnosť predstavujúca relevantný aspekt opodstatňujúci obavu z úteku sťažovateľa.

19. Ústavný súd ďalej uvádza, že skutočnosti, ktoré krajský súd prezentoval ako dôvody podporujúce preventívnu väzbu, ktorá bola u sťažovateľa ustálená, a ktoré zároveň podľa krajského súdu vylučujú možnosť náhrady väzby sťažovateľa miernejším opatrením (keď v prípade obzvlášť závažnej trestnej činnosti, pre ktorú je sťažovateľ stíhaný, výnimočné okolnosti požadované v takomto prípade Trestným poriadkom konajúcimi súdmi identifikované neboli) sa nejavia ústavnému súdu ako vágne a nepresvedčivé. Krajským súdom prezentované skutočnosti, a to extrémne bohatá kriminálna minulosť sťažovateľa spojená (okrem inej) práve s drogovou trestnou činnosťou (šestnásť odsúdení sťažovateľa) a intenzívne a dlhodobé užívanie zakázaných

látok samotným sťažovateľom sú pre vyslovenie dôvodnej obavy z pokračovania v danej trestnej činnosti podľa názoru ústavného súdu dostatočne konkrétne a zároveň výpovedné.

20. S poukazom na predchádzajúci bod odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že sa nemôže stotožniť ani s argumentáciou sťažovateľa o tom, že sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal náležite s možnosťou náhrady jeho väzby miernejším prostriedkom, a to peňažnou zárukou ponúknutou matkou sťažovateľa. Z obsahu odôvodnenia druhostupňového uznesenia je totiž zrejmé, že sa krajský súd preskúmaním možnosti prijatia alternatívneho opatrenia v podobe peňažnej záruky náležite zaoberal, keď špecifikoval a logicky posúdil individuálnu situáciu sťažovateľa, z ktorej vyvodil skutkový stav nepripúšťajúci možnosť substitúcie väzby sťažovateľa miernejším opatrením, a to nie z dôvodu nedostatočnej výšky poskytnutej záruky, ale z dôvodu výrazne nepriaznivého osobnostného profilu sťažovateľa.

21. V ústavnej sťažnosti smerujúcej proti druhostupňovému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ okrem iných práv namieta aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny, práv podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) dohovoru a základných slobôd podľa čl. 14 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) medzinárodného paktu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08, II. ÚS 122/2019) a aj právam v zmysle čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 medzinárodného paktu. Rozhodovacia činnosť ESĽP jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia („bien-fondé“) a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t. j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného režimu, čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. 6. 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. 11. 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3, čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 listiny, ani čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) dohovoru a ani čl. 14 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a d) medzinárodného paktu, keďže túto oblasť ochrany práv upravujú vo svojich ustanoveniach čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, čl. 5 dohovoru, ako aj čl. 9 ods. 1, 3 a 4 medzinárodného paktu (obdobne pozri I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07). Pokiaľ ide o sťažovateľom formulovanú námietku porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru, ústavný súd uvádza, že procesné garancie súdnej kontroly väzby v nasledujúcich štádiách väzobného rozhodovania (napr. preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby, rozhodovanie o predĺžení väzby a rozhodovanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby) poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru, nie čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorý je aplikovateľný v rámci primárneho rozhodovania o vzatí do väzby. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi druhostupňovým uznesením krajského súdu vydaným

v rámci väzobného konania (rozhodovanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe) a obsahom už označených článkov boli sťažovateľom formulované námietky porušenia uvedených článkov ústavy, listiny, dohovoru a medzinárodného paktu druhostupňovým uznesením krajského súdu posúdené ako zjavne neopodstatnené.

22. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti druhostupňovému uzneseniu krajského súdu ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

23. Osobitne pokiaľ ide o otázku možnosti prístupu sťažovateľa k spisovému materiálu, keď sťažovateľ predostiera tvrdenie, že mu nebol spis napriek jeho žiadosti pred rozhodovaním o väzbe sprístupnený, ústavný súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá zastáva štandardné stanovisko, že by v konaní o preskúmanie zákonnosti väzby mal byť obhajobe zaistený určitý stupeň prístupu k spisu, a to aspoň v takej miere, aby mal obvinený vytvorené reálne možnosti účinným spôsobom spochybníť dôkazy, o ktoré sa väzobné rozhodnutie opiera (pozri rozsudok ESĽP vo veci Migon proti Poľsku z 25. 6. 2002, č. 24244/94). Zároveň však ústavný súd konštatuje, že na základe preštudovania obsahu sťažnosti uplatnenej sťažovateľom proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu zistil, že v nej námietku nesprístupnenia spisového materiálu sťažovateľ neuplatnil. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené zistenie poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy a v § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý limituje vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom a z ktorého okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenou uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavná sťažnosť je neprípustná. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ označenú argumentačnú námietku v rámci podaného opravného prostriedku (sťažnosti) neuplatnil, odmietol ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v označenej časti námietky podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú bez toho, aby sa zaoberal jej opodstatnenosťou.

24. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu